Europees Parlement
2019-2024

Commissie cultuur en onderwijs

2023/2004(INI)

18.7.2023

ONTWERPVERSLAG

over de uitvoering van het programma “Burgers, gelijkheid, rechten en waarden” 2021-2027 – betrokkenheid en participatie van de burgers (2023/2004(INI))

Commissie cultuur en onderwijs

Rapporteur: Łukasz Kohut

INHOUD

Blz.

TOELICHTING – SAMENVATTING VAN DE FEITEN EN BEVINDINGEN 3

ONTWERPRESOLUTIE VAN HET EUROPEES PARLEMENT.....14

TOELICHTING – SAMENVATTING VAN DE FEITEN EN BEVINDINGEN

Een Unie gebaseerd op democratie, gelijkheid, rechten en waarden

Het complexe en snel veranderende politieke, economische en sociale landschap in de Europese Unie vereist een sterke, resultaatgerichte en empirisch onderbouwde beleidsrespons die gericht is op burgers en gebaseerd is op democratie, gelijkheid, rechten en waarden.

Tegen deze complexe achtergrond werd in 2021 het programma "Burgers, gelijkheid, rechten en waarden" (het CERV-programma) gelanceerd, dat samen met het programma "Justitie" 2021-2027 deel uitmaakt van het Fonds voor justitie, rechten en waarden en gericht is op de bevordering van de in de Verdragen verankerde rechten en waarden.

Met het programma "Burgers, gelijkheid, rechten en waarden" 2021-2027 wordt financiering verstrekt voor burgerparticipatie en wordt de bevordering nagestreefd van gelijkheid voor iedereen en de toepassing van de rechten en waarden van de EU. Het programma is gericht op de bescherming en bevordering van de rechten en waarden die zijn verankerd in de EU-Verdragen, in het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie (het "Handvest") en in de toepasselijke internationale mensenrechtenverdragen. Dit streven wordt verwezenlijkt door ondersteuning van organisaties uit het maatschappelijk middenveld en andere belanghebbenden die actief zijn op lokaal, regionaal, nationaal en transnationaal niveau en door het aanmoedigen van democratische en burgerparticipatie. Zo wordt bijgedragen aan de instandhouding en verdere ontwikkeling van open, op rechten gebaseerde, democratische, gelijke en inclusieve samenlevingen die gebaseerd zijn op de rechtsstaat. Bijzondere aandacht gaat uit naar het aanmoedigen van de participatie van nationale, regionale en lokale maatschappelijke organisaties.

De structuur van het programma is opgebouwd rond vier onderdelen waarmee wordt bijgedragen aan:

1. de bescherming en bevordering van de waarden van de Unie (onderdeel "Waarden van de Unie");
2. de bevordering van rechten, non-discriminatie en gelijkheid, met inbegrip van gendergelijkheid, en de bevordering van gendermainstreaming en de mainstreaming van non-discriminatie (onderdeel "Gelijkheid, rechten en gendergelijkheid");
3. de bevordering van de betrokkenheid van de burgers bij en hun participatie in het democratisch leven van de Unie en van uitwisselingen tussen burgers van verschillende lidstaten, en het beter bekend maken van hun gemeenschappelijke Europese geschiedenis (onderdeel "Betrokkenheid en participatie van de burgers");
4. de preventie en bestrijding van gendergerelateerd geweld en geweld tegen kinderen (onderdeel "Daphne").

Op basis van een overeenkomst tussen de commissies is de commissie CULT als enige bevoegd voor onderdeel 3 – de bevordering van de betrokkenheid van de burgers bij en hun participatie in het democratisch leven van de Unie en van uitwisselingen tussen burgers van verschillende lidstaten, en het beter bekend maken van hun gemeenschappelijke Europese geschiedenis (onderdeel "Betrokkenheid en participatie van de burgers"). Daarom ligt de nadruk in dit uitvoeringsverslag vooral op onderdeel 3 van het CERV-programma.

CERV – een nieuw EU-programma

Het CERV-programma is de opvolger van twee EU-programma's: het programma "Rechten, gelijkheid en burgerschap" 2014-2020 en het programma "Europa voor de burger" 2014-2020. Onderdeel 3 van het CERV-programma omvat de meeste burgerschapsaspecten van beide afgelopen programma's.

In 2020 stelde de Europese Commissie voor de twee programma's samen te voegen tot één programma. Daarmee werd erkend dat de gefragmenteerde aard en de beperkte middelen van de voorgaande programma's een belemmering vormden om nieuwe en opkomende uitdagingen het hoofd te kunnen bieden. Dit geldt met name in tijden waarin bewegingen de kop opsteken die zich verzetten tegen het idee van een open, inclusieve, verbindende en democratische samenleving – het soort samenleving dat nodig is om de randvoorwaarden voor burgerparticipatie en de uitoefening van rechten te garanderen. Vervolgens zou kunnen worden gewerkt aan een verdraagzame manier van omgaan met elkaar. Er was vooruitgang geboekt wat betreft de bewustmaking van burgers over hun rechten en de voordelen van het EU-burgerschap, om hen ertoe aan te sporen meer deel te nemen aan het politieke leven en de samenleving en een beter inzicht te krijgen in de Unie en haar geschiedenis, cultureel erfgoed en diversiteit. De rechten waarvan sprake zijn terug te vinden in de Verdragen: met name in de gemeenschappelijke bepalingen (artikel 2 over waarden en artikel 3 over doelstellingen, artikel 6 over het Handvest van de grondrechten) en in de bepalingen inzake democratische beginselen (de artikelen 10 en 11 over deelname aan de democratie en de dialoog met de burgers), alsook in de uitvoeringsartikelen als onderdeel van de bepalingen inzake non-discriminatie en burgerschap (de artikelen 10 en 19, en artikel 20 tot en met 25) wordt het burgerschap van de Unie ingesteld, waarop eenieder die de nationaliteit van een lidstaat bezit recht heeft. In de Verdragen worden ook de belangrijkste rechten en plichten van burgers van de Unie genoemd (artikel 20 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU)[1] en artikel 9 van het Verdrag betreffende de Europese Unie (VEU)).

Overzicht van het CERV-programma en onderdeel 3 daarvan over "Betrokkenheid en participatie van de burgers"

De Commissie heeft met het nieuwe CERV-programma de ambitie om de "waarden die in de Verdragen, het [EU-]Handvest [van de grondrechten] en de toepasselijke internationale mensenrechtenverdragen zijn verankerd [verder te bevorderen], met name door ondersteuning van organisaties uit het maatschappelijk middenveld en andere belanghebbenden die actief zijn op lokaal, regionaal, nationaal en transnationaal niveau, en door het aanmoedigen van democratische en burgerparticipatie, met het oog op de instandhouding en verdere ontwikkeling van open, op rechten gebaseerde, democratische, gelijke en inclusieve samenlevingen die gebaseerd zijn op de rechtsstaat"[2].

De belangrijkste specifieke doelstelling van onderdeel 3 – het onderdeel "Betrokkenheid en participatie van de burgers" – is de bevordering van de betrokkenheid van de burgers bij en

[1] De lidstaten, Geconsolideerde versie van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, 7 juni 2016.
[2] Verordening (EU) 2021/692 (CERV-verordening), artikel 2, lid 1.

hun participatie in het democratische leven van de Europese Unie. Deze doelstelling is verder onderverdeeld in drie specifieke subdoelen voor onderdeel 3, namelijk[3]:

– het ondersteunen van projecten ter herdenking van beslissende momenten in de moderne Europese geschiedenis, zoals het aan de macht komen van autoritaire en totalitaire regimes, en projecten ter bewustmaking van de Europese burgers van hun gemeenschappelijke geschiedenis, cultuur, cultureel erfgoed en waarden, zodat zij meer inzicht krijgen in de Unie en in het belang van wederzijds begrip en verdraagzaamheid;

– het bevorderen van de participatie en bijdrage van burgers en representatieve organisaties aan het democratische en maatschappelijke leven van de Unie door hen in staat te stellen hun standpunten kenbaar te maken en daarover in het openbaar in discussie te treden, met betrekking tot alle onderdelen van het Unie-optreden;

– het bevorderen van uitwisselingen tussen burgers van verschillende landen, met name via stedenbanden en netwerken van steden, zodat zij de rijkdom en diversiteit van het gemeenschappelijk erfgoed van de Unie in de praktijk kunnen ervaren.

De doelstellingen van onderdeel 3 (en van het CERV-programma) worden verwezenlijkt door middel van actiesubsidies voor projecten, exploitatiesubsidies voor het maatschappelijk middenveld (gefinancierd in het kader van het onderdeel “Waarden van de Unie”) en aanbestedings- en communicatieactiviteiten van de Europese Commissie (deze reeks activiteiten geldt voor alle onderdelen). De activiteiten die door de Commissie worden gefinancierd, hebben ook betrekking op de nationale contactpunten in de lidstaten. Deze contactpunten vormen een nieuw element in het CERV-programma, aangezien deze voordien wel bestonden voor het programma “Europa voor de burger”, maar niet voor het programma “Rechten, gelijkheid en burgerschap”.

Een andere vernieuwing in het CERV-programma 2021-2027 is de oprichting van de groep voor de dialoog met het maatschappelijk middenveld om de betrekkingen met belanghebbenden te versterken. In mei 2021 vond in het kader van het CERV-programma een week van de dialoog plaats om het programma te lanceren.

Momenteel worden met het CERV-programma alleen projecten in de EU-lidstaten gefinancierd. Zes toetredende landen, kandidaat-lidstaten en potentiële kandidaat-lidstaten hebben belangstelling getoond om zich bij het programma aan te sluiten, maar dit is nog niet geformaliseerd. Het gaat meer bepaald om Albanië, Bosnië en Herzegovina, Kosovo, Montenegro, Servië en Oekraïne.

De beleidsaspecten van de uitvoering vallen onder de verantwoordelijkheid van het directoraat-generaal Justitie en Consumentenzaken van de Europese Commissie (DG JUST). De oproep tot het indienen van voorstellen en de financiering worden beheerd door het EACEA, het Europees Uitvoerend Agentschap onderwijs en cultuur.

De totale begroting voor het CERV-programma 2021-2027 bedraagt **641,71 miljoen EUR in**

[3] Verordening (EU) 2021/692 van het Europees Parlement en de Raad van 28 april 2021 tot vaststelling van het programma “Burgers, gelijkheid, rechten en waarden” en tot intrekking van Verordening (EU) nr. 1381/2013 van het Europees Parlement en de Raad en Verordening (EU) nr. 390/2014 van de Raad, artikel 5.

lopende prijzen plus een "aanvulling" die afkomstig is van door de Europese Commissie geïnde boetes ter waarde van 800 miljoen EUR, d.w.z. meer dan de begroting op zich, zij het in prijzen van 2018. Hiervan is ongeveer 357 miljoen EUR **beschikbaar voor onderdeel 3**. Ten minste 65 % van de financiering zal worden toegewezen aan democratische participatie en 15 % aan herdenkingsactiviteiten[4].

De uitvoering van het CERV-programma is gebaseerd op tweejarige werkprogramma's. Dit is nieuw ten opzichte van de voorgaande programma's, waarbij met jaarlijkse programma's werd gewerkt. Het doel is om toekomstige prioriteiten en oproepen tot het indienen van voorstellen beter zichtbaar te maken voor belanghebbenden zodat zij gemakkelijker een planning kunnen opmaken. De begrotingen voor de eerste vier jaar van de huidige cyclus staan in tabel 17. De lage begroting voor 2021 in vergelijking met andere jaren is te verklaren doordat de "aanvulling" afkomstig van boetes pas sinds 2022 aan het programma is toegevoegd. In de werkprogramma's worden ook de jaarlijkse prioriteiten vastgesteld en wordt de inhoud van de komende oproepen beschreven. Van jaar tot jaar zijn er verschuivingen in klemtoon merkbaar om beter in te spelen op de behoeften in de praktijk zonder de continuïteit van de beleidsprioriteiten uit het oog te verliezen. Zo lag de klemtoon in 2021-2022[5] op de gevolgen van COVID-19 en op projecten waarmee wordt vooruitgeblikt op de Europese verkiezingen van 2024. In 2021-2022 werden netwerken van steden ertoe aangespoord op zoek te gaan naar manieren om de opkomst bij de volgende Europese verkiezingen te verhogen en de kandidaturen inclusiever te maken. Voor 2023-2024[6] zijn thema's genoemd als de erfenis van kolonialisme en transnationale migratiestromen, een genderevenwichtige visie op de geschiedenis, en de aanbeveling van de Commissie over de wijze waarop journalisten en mensenrechtenverdedigers die betrokken zijn bij publieke participatie kunnen worden beschermd tegen kennelijk ongegronde of onrechtmatige gerechtelijke procedures[7], die in het vorige werkprogramma niet aan bod kwamen.

In het werkprogramma voor 2023-2024 is voor het eerst een oproep met betrekking tot burgerparticipatie van kinderen opgenomen, bedoeld om "de betrokkenheid van kinderen bij en hun deelname aan het politieke en democratische leven aan te moedigen". Het klimaat en het milieu, met inbegrip van energiegerelateerde kwesties, zullen aan bod komen in voorstellen voor stedenbanden en netwerken van steden. In het werkprogramma 2023-2024 wordt in het kader van dit onderdeel ook aandacht besteed aan de prijs voor Europese hoofdsteden voor inclusie en diversiteit, waarmee de inspanningen van steden, gemeenten of regio's in Europa om inclusie te bevorderen en te werken aan een samenleving zonder discriminatie worden erkend.

---

[4] Hiervan kan worden afgeweken met ten hoogste tien procentpunten.

[5] Commission Implementing Decision C(2021) 2583 final of 19.4.2021 on the financing of the Citizens, Equality, Rights and Values Programme and the adoption of the multiannual work programme for 2021-2022 (Uitvoeringsbesluit van de Commissie van 19 april 2021 betreffende de financiering van het programma "Burgers, gelijkheid, rechten en waarden" en de vaststelling van het meerjarig werkprogramma voor 2021-2022), 2021.

[6] Commission Implementing Decision C(2022) 8588 final of 1.12.2022 on the financing of the Citizens, Equality, Rights and Values programme and the adoption of the work programme for 2023-2024 (Uitvoeringsbesluit van de Commissie van 1 december 2022 betreffende de financiering van het programma "Burgers, gelijkheid, rechten en waarden" en de vaststelling van het werkprogramma voor 2023-2024), 2022.

[7] Aanbeveling (EU) 2022/758 van de Commissie van 27 april 2022 over de wijze waarop journalisten en mensenrechtenverdedigers die betrokken zijn bij publieke participatie kunnen worden beschermd tegen kennelijk ongegronde of onrechtmatige gerechtelijke procedures ("strategische rechtszaken tegen publieke participatie), PB L 138 van 17.5.2022.

Vanwege de vertragingen bij de goedkeuring van het MFK 2021-2027 besloten de diensten van DG JUST vooruit te werken en alvast te beginnen met alle voorbereidingen voor de start van het programma (net als bij veel andere communautaire programma's, bv. Erasmus+ en het Solidariteitskorps), zodat de eerste oproepen tot het indienen van voorstellen al in april 2021 konden worden gelanceerd. Dat er slechts enkele projecten zijn afgerond, is toe te schrijven aan de levensduur van de projecten, die gewoonlijk twee jaar of zelfs langer lopen. Daar komt bovenop dat een oproep tot het indienen van voorstellen zelf veel tijd in beslag neemt (enkele maanden om voorstellen in te dienen, vervolgens de evaluatie en tot slot het opstellen van de subsidieovereenkomsten). We moeten ons er dus van bewust zijn dat het programma zich nog maar in de beginfase van uitvoering bevindt, wat ten dele kan verklaren dat slechts een klein aantal projecten voor onderdeel 3 is afgerond. Het specifieke aantal afgeronde projecten is momenteel echter niet bekend. Voorts heeft de Europese Commissie benadrukt dat er niet genoeg eindverslagen van begunstigden beschikbaar zijn om de resultaten nauwkeurig te kunnen evalueren, met name op het niveau van een specifiek onderdeel.

De contactpunten voor het programma in de lidstaten zijn beschikbaar om informatie over het programma te verspreiden en te helpen bij vragen. Zij zijn verantwoordelijk voor het verstrekken van onpartijdig advies, praktische informatie en bijstand aan aanvragers, belanghebbenden en begunstigden, onder meer met betrekking tot de aanvraagprocedure, de verspreiding van gebruiksvriendelijke informatie en van programmaresultaten, situaties waar partners worden gezocht, opleiding en formaliteiten. De lidstaten zijn echter niet verplicht om een contactpunt op te richten, en slechts 17 lidstaten hadden dit in mei 2022 al gedaan. De lidstaten die op die datum nog geen contactpunt hadden, waren België, Bulgarije, Griekenland, Denemarken, Hongarije, Ierland, Italië, Malta, Polen en Slowakije. Volgens het EACEA waren er in februari 2023 echter al 18 contactpunten[8].

Wat de monitoring van het programma betreft, zijn er in de verordening tot instelling van het programma[9] monitoringindicatoren vastgesteld die voor alle onderdelen gelden. In de Eurobarometer is er ook een kernprestatie-indicator voor DG JUST vastgesteld met betrekking tot de doelstellingen van onderdeel 3, namelijk de perceptie die burgers hebben van democratische participatie: "mijn stem telt mee". Het doel is om een hoger percentage dan dat van 2019 (48 %) te bereiken[10].

Wat de kwantitatieve gegevens over de uitvoering betreft, kan uit de gegevens van 2021 nadere informatie worden afgeleid over de huidige stand van zaken met betrekking tot het CERV-programma.

Tussen 2021 en 2022 waren er 26 oproepen tot het indienen van voorstellen. Van de 2 675 ontvangen voorstellen waren er 814 (30 %) bestemd voor onderdeel 3 – "Betrokkenheid en participatie van de burgers", waarvan er 451 werden geselecteerd. Dit komt overeen met een selectiepercentage van 55 %.

---

[8] EACEA, CERV 2021-2027 Programme – Contact Points, 15 februari 2023.
[9] Verordening (EU) 2021/692 van het Europees Parlement en de Raad van 28 april 2021 tot vaststelling van het programma "Burgers, gelijkheid, rechten en waarden" en tot intrekking van Verordening (EU) nr. 1381/2013 van het Europees Parlement en de Raad en Verordening (EU) nr. 390/2014 van de Raad, bijlage II.
[10] Annual Activity Report 2021 – DG JUST, 2022.

Relevantie van het programma en overeenstemming met de prioriteiten van de EU

De rapporteur is van mening dat het belangrijk is om de relevantie van onderdeel 3 van het CERV-programma kritisch te beoordelen. Zijn globale beoordeling van de relevantie van dit onderdeel is dat de doelstellingen van het programma goed zijn ontworpen om tegemoet te komen aan nationale behoeften en goed zijn afgestemd op de prioriteiten van de Europese Commissie, waaronder het beleid inzake integratie, betrokkenheid van burgers en participatie.

Digitale transformatie

Digitale transformatie is zeer relevant voor het CERV-programma, met name voor onderdeel 3. Hoewel dit aspect niet specifiek wordt genoemd in het werkprogramma 2023-2024[11] worden met het programma verschillende beleidsmaatregelen en strategieën die gericht zijn op digitale transformatie ondersteund en gevolgd.

In het werkprogramma voor 2021-2022 is een van de prioriteiten in het kader van het CERV-onderdeel "Betrokkenheid en participatie van de burgers" de financiering van "innovatieve democratische benaderingen en instrumenten om burgers te helpen hun stem te laten horen en in het openbaar van gedachten te wisselen over alle onderdelen van het EU-optreden, met name digitale instrumenten ("e-democratie")"[12].

Bovendien wordt met het werkprogramma van het CERV-programma ingezet op ondersteuning van de prioriteiten van het verslag over het EU-burgerschap 2020[13] en het komende verslag over het EU-burgerschap 2023[14]. In deze verslagen wordt sterk de nadruk gelegd op digitale transformatie en wordt versterking van de deelname van burgers aan het democratische proces als een van de belangrijkste elementen genoemd.

Groene transitie

Het milieu en de strijd tegen klimaatverandering zijn een beleidsprioriteit waaraan ook het CERV-programma bijdraagt, hetgeen erop wijst dat het programma ook voor dit beleidsterrein relevant is, naast de digitale transitie. In feite raken de groene en de digitale transitie steeds meer met elkaar verweven.

In het algemeen kan op basis van de analyse van de beginfase van uitvoering worden gesteld dat onderdeel 3 relevant is voor de uitdaging van de groene transitie doordat met dit onderdeel wordt gezorgd voor de participatie en betrokkenheid van burgers op dit gebied. In dit CERV-onderdeel wordt het belang van een bottom-upbenadering voor de ontwikkeling van beleid benadrukt, waarbij ernaar wordt gestreefd maatschappelijke organisaties die dicht bij de mensen staan bij het proces te betrekken en steden in staat te stellen burgers en gemeenschappen te betrekken bij discussies en acties op het gebied van klimaat en milieu,

[11] C(2022) 8588 final on the financing of the Citizens, Equality, Rights and Values programme and the adoption of the work programme for 2023-2024

[12] EACEA, Citizens, Equality, Rights and Values Programme (CERV) – Call for Proposals. Citizens' Engagement and Participation (CERV-2022-CITIZENS-CIV), 2021, blz. 7.

[13] Europese Commissie, Verslag over het EU-burgerschap 2020 – Burgers meer zeggenschap geven en hun rechten beschermen, 2020.

[14] Directoraat-generaal Communicatie van de Europese Commissie en Kantar, European Citizenship: Report, Bureau voor publicaties van de Europese Unie, 2023.

waarbij ook aandacht wordt besteed aan energiegerelateerde kwesties, sociale solidariteit en migratie.

In de oproep tot het indienen van voorstellen ter bevordering van de betrokkenheid en participatie van burgers wordt gesteld dat deze prioriteit de betrokkenheid van burgers en gemeenschappen bij discussies en acties in verband met ons klimaat en milieu moet stimuleren. In 2023 en 2024 zal specifiek de nadruk worden gelegd op het samenbrengen van burgers om maatregelen op het gebied van klimaat en milieu te bespreken, met inbegrip van energiegerelateerde kwesties, solidariteit en het delen van beste praktijken, en zo bij te dragen tot een grotere betrokkenheid van burgers in de samenleving en uiteindelijk tot hun actieve betrokkenheid bij het democratische leven van de Unie.

Wat het aantal projecten op dit gebied betreft, zijn in het kader van de oproep tot het indienen van voorstellen voor het onderdeel “Betrokkenheid en participatie van de burgers” in totaal 79 projecten gefinancierd waarin rechtstreeks wordt verwezen naar ondersteuning van activiteiten rond dit thema.

Herstel na de pandemie

De COVID-19-pandemie heeft de Europese samenlevingen en economieën op de proef gesteld. Ook werden de rechten van burgers en hun participatie in de democratie verstoord. In die zin wordt het aanpakken van de gevolgen van de pandemie in het programma erkend als prioriteit, waarbij wordt gesteld dat het programma zal onderzoeken “hoe de COVID-19-pandemie het democratische debat en de uitoefening van de grondrechten heeft beïnvloed”[15]. De gevolgen van de pandemie vormden dan ook een wezenlijk onderdeel van veel oproepen en voorstellen.

In het kader van onderdeel 3 houden verscheidene projecten verband met inspanningen in de nasleep van COVID-19, waaronder: “COVIDemocracy in the Baltics” (COVIDemocratie in de Baltische landen)[16]; “Encouraging Women Participation in Times of Pandemic” (Meer participatie van vrouwen in tijden van pandemie)[17]; en “The impact of COVID-19 crisis on diverse democratic perspectives through gender perspective” (De impact van de COVID-19-crisis op diverse aspecten van de democratie vanuit genderperspectief)[18].

Het programmaontwerp voor de oproep tot het indienen van voorstellen met betrekking tot stedenbanden heeft ook betrekking op inspanningen voor herstel na de pandemie. Met dit programma worden uitwisselingen tussen burgers uit verschillende landen door middel van stedenbanden bevorderd, waardoor burgers de diversiteit van het erfgoed van de Unie in de praktijk ervaren. In dit verband komen ook de gevolgen van de COVID-19-pandemie aan bod.

---

[15] EACEA, Citizens, Equality, Rights and Values Programme (CERV) – Call for Proposals. Citizens’ Engagement and Participation (CERV-2022-CITIZENS-CIV), 2021, blz. 7.
[16] https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/opportunities/projects-details/43251589/101081520/CERV
[17] https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/opportunities/projects-details/43251589/101081080/CERV
[18] https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/opportunities/projects-details/43251589/101080161/CERV

Ook al zijn de uitdagingen in verband met het herstel na de pandemie minder aanwezig in de opzet van het programma, toch is het CERV-programma relevant op dit gebied. Net als de digitale en de groene transitie en het democratische leven, geldt ook de bescherming van de meest kwetsbare groepen tegen de gevolgen van de pandemie als een van de prioriteiten van het programma.

Russische aanvalsoorlog tegen Oekraïne

Met het CERV-programma wordt in 2023 bijzondere aandacht besteed aan projecten die gericht zijn op het aanpakken van de gevolgen van de Russische agressie tegen Oekraïne wat betreft de bescherming van de democratische vrijheid en de uitoefening van de grondrechten voor iedereen, en met name voor mensen in de meest kwetsbare situaties, zoals vrouwen en kinderen.

Een belangrijk aspect van onderdeel 3 dat door de Russische agressie tegen Oekraïne en de gevolgen daarvan wordt benadrukt, is het belang van een kritische reflectie over het verleden en de overdracht van herinneringen aan toekomstige generaties om verdraaiing van de geschiedenis tegen te gaan en de herdenking van Europa's verleden te waarborgen om zo te voorkomen dat fouten uit het verleden worden herhaald.

De strijd tegen verdraaiing van de geschiedenis en het stimuleren van intergenerationele activiteiten zijn bovendien een belangrijk aandachtspunt in het werkprogramma 2023, in het kader waarvan steun wordt verleend aan "projecten die erop gericht zijn ervaringen die bepalend zijn in de moderne Europese geschiedenis te herdenken en uit te leggen. In dit verband gaat het onder meer om de oorzaken en gevolgen van autoritaire en totalitaire regimes, verzet tegen deze regimes, de Holocaust en andere massamisdaden, democratische transitie en (her)opbouw van democratische instellingen, de erfenis van kolonialisme, transnationale migratie en Europese integratie"[19].

Versterking van de democratische waarden van de EU

De rapporteur is van mening dat onderdeel 3 diep geworteld is in de democratische waarden van de EU. Dit onderdeel heeft tot doel mensen te helpen hun stem te laten horen en meer inclusie en democratische participatie tot stand te brengen, in overeenstemming met de politieke prioriteiten van de Commissie, waaronder die welke worden genoemd in het verslag over het EU-burgerschap 2020 en het actieplan voor Europese democratie.

Met onderdeel 3 wordt ingespeeld op een aanzienlijk deel van de strategie op dit gebied door burgers meer te betrekken bij het democratisch leven van de Unie en hun participatie te bevorderen, contacten tussen burgers in verschillende lidstaten te stimuleren en burgers beter bewust te maken van hun gemeenschappelijke Europese geschiedenis. Dit gebeurt door de ontwikkeling van activiteiten die gericht zijn op het debat over de toekomst van Europa, de maatschappelijke betrokkenheid van burgers, onafhankelijke verkiezingswaarneming, met inbegrip van monitoring door burgers, en innovatieve benaderingen en instrumenten om burgers te helpen hun stem te laten horen en in het openbaar van gedachten te wisselen over alle onderdelen van het EU-optreden. Dit CERV-onderdeel bevordert de democratische waarden van de EU door de actieve participatie van personen en het maatschappelijk

[19] Ibid., blz. 8.

middenveld in democratische processen te stimuleren, hetgeen van cruciaal belang is voor de toekomst van Europa en democratische samenlevingen. Bovendien geeft onderdeel 3 de richting aan voor een sterke inzet om de Europese identiteit en waarden te versterken, aangezien de erfenis van de recente Europese geschiedenis een cruciale pijler van de waarden van de EU is.

In het werkprogramma 2023 wordt ook verwezen naar de Conferentie over de toekomst van Europa, een reeks debatten en discussies onder leiding van burgers die van april 2021 tot mei 2022 hebben plaatsgevonden en waarbij mensen uit heel Europa hun ideeën konden delen en bespreken in plenaire vergaderingen en werkgroepen met het Europees Parlement, de Raad van de EU, de Europese Commissie, nationale parlementen, EU-organen, sociale partners en het maatschappelijk middenveld, waarna gemeenschappelijke conclusies werden aangenomen om zo onze gemeenschappelijke toekomst mee vorm te geven.

In het algemeen is de relevantie van onderdeel 3 op dit gebied duidelijk, aangezien het betrekking heeft op de bevordering van de EU-waarden door middel van betrokkenheid en participatie van burgers, de bescherming van de mensenrechten en de ontwikkeling van veerkracht om de Unie robuuster en beter voorbereid te maken om de huidige sociale, economische en politieke uitdagingen het hoofd te bieden.

Lessen uit de beginfase van uitvoering

Op programmaniveau kan er voorlopig van worden uitgegaan dat de belangrijkste doelstellingen van het CERV-programma nog steeds relevant zijn en inspelen op een aantal van de belangrijkste uitdagingen van de EU. De uitvoering van EU-strategieën met betrekking tot onder meer klimaatverandering, digitalisering en autonomie vindt plaats door middel van de democratische dialoog die door het CERV-programma wordt bevorderd. Het CERV-programma, dat is opgezet als een bottom-upprogramma, voorziet in een zekere mate van flexibiliteit bij de uitvoering, wat positief is aangezien het programma daardoor in staat is aanpassingen te ondergaan en nieuwe uitdagingen aan te pakken.

De belangrijkste doelstelling van onderdeel 3 van het CERV-programma is het bevorderen van democratische betrokkenheid. Als onderdeel van projectactiviteiten om deze doelstelling te bereiken, is participatie dan ook relevant met betrekking tot alle vastgestelde uitdagingen, met inbegrip van participatie in het kader van thema's als de groene en de digitale transitie, aangezien zo het bewustzijn of de betrokkenheid van het bredere publiek wordt vergroot.

De eerste analyse van de CERV-projecten voor onderdeel 3 lijkt ook te bevestigen dat een aanzienlijk aantal projecten relevant is voor de drie belangrijkste uitdagingen die zijn vastgesteld, namelijk klimaatverandering, digitalisering en het aanpakken van de gevolgen van de COVID-19-pandemie (zie het deel over relevantie en samenhang voor meer details).

Uit onderzoek blijkt dat ook relevante nationale uitdagingen aan bod komen. Zo wordt aandacht besteed aan basisorganisaties die actief zijn in EU-landen waar de ruimte voor het maatschappelijk middenveld wordt ingeperkt of belemmerd en waarvoor de CERV-steun van cruciaal belang is[20].

[20] https://ecnl.org/focus-areas/european-level-policies

Daarnaast heeft de Europese Commissie een aantal belangrijke uitdagingen expliciet in het programma opgenomen. In de programmeringsperiode 2023-2024 zijn ook de gevolgen van COVID-19 en de nasleep van de pandemie als referentie voor het programma opgenomen. Andere uitdagingen, zoals de oorlog in Oekraïne, worden gedeeltelijk aangepakt via de oproep in verband met de bescherming en bevordering van de rechten van het kind[21] en via de Daphne-oproep[22] (slachtoffers van seksueel geweld tegen burgers in de oorlog in Oekraïne). De uitdagingen in verband met de oorlog in Oekraïne zouden echter in theorie ook verder aan bod kunnen komen via de herdenkingscomponent, waarmee aandacht wordt besteed aan oorlog en de gevolgen ervan en aan totalitaire regimes, alsook via de activiteiten op het gebied van democratische participatie, zowel via programma's voor stedenbanden tussen gemeenten in de EU en Oekraïne als via de ondersteuning van gemeenschappelijke projecten tussen maatschappelijke organisaties uit de EU en Oekraïne met betrekking tot de activiteiten van het werkprogramma.

De Commissie heeft er ook op gewezen dat de uitvoering van het programma vertraging oploopt, aangezien de CERV-programma's relatief laat in 2021 werden goedgekeurd. DG JUST is in feite nog maar pas begonnen met de uitvoering.

De conclusie van de rapporteur is dat de vroege fase van uitvoering van het CERV-programma in alle voorzichtigheid als doeltreffend kan worden omschreven, ook al is het programma in deze fase met een aantal uitdagingen geconfronteerd.

Ten eerste werd het programma in 2021 goedgekeurd en staan de meeste projecten nog aan het begin van hun uitvoering. De oproepen in het kader van het werkprogramma 2021-2022 zijn gepubliceerd en afgerond, terwijl de oproepen voor 2023 in het kader van het werkprogramma 2023-2024 nog volop aan de gang zijn. Hoewel het aantal aanvragen als gevolg van de pandemie was gedaald, is er nu opnieuw een stijging te zien.

De COVID-19-pandemie had niet alleen gevolgen voor de aanvragen, maar ook voor de uitvoering. Veel projecten hadden te lijden onder operationele problemen, onder meer met ICT-instrumenten, die tot vertragingen hebben geleid. Belanghebbenden hebben verklaard dat de programma's zijn uitgevoerd zoals door de Europese Commissie was voorzien in de programmering en dat zij alle toegewezen middelen hebben kunnen besteden.

Het programma wordt zeer gewaardeerd vanwege de unieke benadering om in te spelen op gevoelige maatschappelijke kwesties. Vooral de top-downbenadering wordt gewaardeerd, waarbij wordt gestreefd naar samenwerking met basisorganisaties waardoor goede contacten tussen autoriteiten en burgers kunnen ontstaan. De aanvraagprocedure voor het programma moet echter grondig worden herzien, aangezien deze wordt beschouwd als een beperking voor kleinschalige organisaties om deel te nemen. Meer bepaald wordt het portaal voor het indienen van aanvragen niet als gebruiksvriendelijk beschouwd en worden organisaties hierdoor afgeschrikt om een aanvraag in te dienen.

Een ander probleem waarmee het programma wordt geconfronteerd, is het ontbreken van een

[21] https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/opportunities/topic-details/cerv-2022-child
[22] https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/opportunities/topic-details/cerv-2023-daphne

goede communicatiestrategie op programmaniveau. Nationale autoriteiten hebben aangegeven dat het zeer moeilijk is om het programma onder de aandacht te brengen. Dit probleem wordt nog versterkt doordat nog niet alle lidstaten een nationaal contactpunt hebben aangewezen.

Verdere uitdagingen in de vroege fase van uitvoering van het programma houden verband met de behoefte aan een meer stimulerend institutioneel klimaat om de doelstellingen van het programma beter te kunnen verwezenlijken. Zo vragen belanghebbenden bijvoorbeeld om maatregelen om de krimpende ruimte voor het maatschappelijk middenveld tegen te gaan, maar ook om de dialoog met het maatschappelijk middenveld nieuw leven in te blazen en de collectieve dimensie van burgerparticipatie verder te bevorderen.

ONTWERPRESOLUTIE VAN HET EUROPEES PARLEMENT

over de uitvoering van het programma "Burgers, gelijkheid, rechten en waarden" 2021-2027 – betrokkenheid en participatie van de burgers
(2023/2004(INI))

Het Europees Parlement,

– gezien Verordening (EU) 2021/692 van het Europees Parlement en de Raad van 28 april 2021 tot vaststelling van het programma "Burgers, gelijkheid, rechten en waarden" en tot intrekking van Verordening (EU) nr. 1381/2013 van het Europees Parlement en de Raad en Verordening (EU) nr. 390/2014 van de Raad[1],

– gezien het werkdocument van de diensten van de Commissie van 30 mei 2018 getiteld "Impact assessment accompanying the document: Proposal for a Regulation establishing the Rights and Values programme, Proposal for a Regulation establishing the Justice programme, Proposal for a Regulation establishing the Creative Europe programme" (Effectbeoordelingsverslag bij het voorstel voor een verordening tot vaststelling van het programma Rechten en waarden, het voorstel voor een verordening tot vaststelling van het programma Justitie en het voorstel voor een verordening tot vaststelling van het programma Creatief Europa) (SWD(2018)0290),

– gezien het verslag over het EU-burgerschap 2020,

– gezien de mensenrechten en grondrechten die zijn verankerd in het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie,

– gezien artikel 20 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie en artikel 9 van het Verdrag betreffende de Europese Unie,

– gezien de mededeling van de Commissie van 7 oktober 2020 getiteld "Een Unie van gelijkheid: strategisch EU-kader voor gelijkheid, integratie en participatie van de Roma" (COM(2020)0620),

– gezien de mededeling van de Commissie van 3 december 2020 betreffende het actieplan voor Europese democratie (COM(2020)0790),

– gezien de mededeling van de Commissie van 2 december 2020 getiteld "Strategie ter versterking van de toepassing van het Handvest van de Grondrechten in de EU" (COM(2020)0711),

– gezien de mededeling van de Commissie van 18 september 2020 getiteld "Een Unie van gelijkheid: EU-actieplan tegen racisme 2020-2025" (COM(2020)0565),

– gezien de mededeling van de Commissie van 12 november 2020 getiteld "Een Unie van gelijkheid: strategie voor gelijkheid van lhbtiq'ers 2020-2025" (COM(2020)0698),

– gezien de mededeling van de Commissie van 5 maart 2020 getiteld "Een Unie van

[1] PB L 156 van 5.5.2021, blz. 1.

gelijkheid: strategie voor gendergelijkheid 2020-2025" (COM(2020)0152),

– gezien de mededeling van de Commissie van 5 oktober 2021 getiteld "EU-strategie ter bestrijding van antisemitisme en ter bevordering van het Joodse leven (2021-2030)" (COM(2021)0615),

– gezien de mededeling van de Commissie van 24 maart 2021 getiteld "EU-strategie voor de rechten van het kind" (COM(2021)0142),

– gezien artikel 54 van zijn Reglement, alsmede artikel 1, lid 1, punt e), van en bijlage 3 bij het besluit van de Conferentie van voorzitters van 12 december 2002 betreffende de procedure inzake het verlenen van toestemming voor het opstellen van initiatiefverslagen,

– gezien het verslag van de Commissie cultuur en onderwijs (A9-0000/2023),

A. overwegende dat actieve burgerparticipatie in het politieke en culturele leven een grondrecht is dat voor iedereen in gelijke mate toegankelijk moet zijn; overwegende dat de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens voorziet in het recht om deel te nemen aan het bestuur en aan vrije verkiezingen, het recht om deel te nemen aan het culturele leven van de gemeenschap en het recht op vreedzame vergadering en vereniging, waardoor volledige deelname aan de samenleving mogelijk wordt;

B. overwegende dat het burgerschap van de Unie mensen diverse rechten verleent, met name het recht een verzoekschrift tot het Europees Parlement te richten over kwesties die onder de verantwoordelijkheid van de EU vallen, het recht om vermeende gevallen van wanbeheer door een EU-instelling aan te kaarten bij de Europese Ombudsman, het recht om zich in een van de officiële talen van de EU tot een EU-instelling te wenden en een antwoord in dezelfde taal te ontvangen, en het recht op toegang tot documenten van het Parlement, de Raad en de Commissie onder bepaalde voorwaarden;

C. overwegende dat de huidige en opkomende systemische uitdagingen, zoals de klimaatcrisis, wereldwijde pandemieën, de digitale transitie en migratie, de aanpassing van structuren vereisen, evenals benaderingen waardoor burgers actief kunnen participeren in de samenleving; overwegende dat in het kader van actieve digitale betrokkenheid van burgers rekening moet worden gehouden met de digitale kloof tussen generaties en dat deze kloof moet worden verkleind;

D. overwegende dat burgerparticipatie moet worden opgevat als een proces dat zich op meerdere niveaus afspeelt en het lokaal, regionaal, nationaal, Europees en mondiaal niveau omvat; overwegende dat de aanhoudende processen van mondialisering en Europese integratie vereisen dat de nieuwe generatie van Europeanen zich steeds sterker en op verschillende niveaus politiek engageert om te kunnen leven en werken in een internationale context en in het dagelijks leven te kunnen omgaan met verschillen; overwegende dat samenlevingen steeds diverser worden, waardoor eerbiediging van de diversiteit van culturen en achtergronden en de afwijzing van elke vorm van discriminatie van vrouwen, lhbtiq'ers of minderheden belangrijker dan ooit zijn binnen Europa;

E. overwegende dat de in de lidstaten waargenomen sociaal-politieke veranderingen, gaande van sociale polarisatie en gering institutioneel vertrouwen tot afbrokkeling van

de democratie, uitholling van de rechtsstaat, op uitsluiting gericht nationalisme en de instrumentalisering van euroscepticisme voor politieke doeleinden, in combinatie met de opkomst van extremistische bewegingen en autoritaire regimes, een ernstige bedreiging kunnen vormen voor de Europese democratieën en de Unie als geheel kunnen destabiliseren; overwegende dat de versterking van de actieve participatie en betrokkenheid van burgers door middel van formeel, niet-formeel en informeel onderwijs en een leven lang leren een belangrijke rol kan spelen bij het tegengaan van deze tendens;

F. overwegende dat het ontstaan van een Europees burgerschap is belemmerd door een kenniskloof en een emotionele kloof, en daarom gepaard moet gaan en versterkt moet worden met een reeks mechanismen die burgerparticipatie en interculturele dialoog mogelijk maken; overwegende dat een beter inzicht in onze gedeelde Europese geschiedenis en een sterkere burgerparticipatie in het sociale en politieke leven een gunstig effect kunnen hebben op het ontstaan van een Europese identiteit die een aanvulling vormt op de meervoudige lokale, nationale, geografische, culturele of andere identiteiten van burgers;

G. overwegende dat ontoereikende burgerparticipatie, beperkte kennis van de EU en een gebrekkig inzicht in de toegevoegde waarde van de EU de perceptie van een democratisch tekort in de hand kunnen werken en kunnen leiden tot euroscepticisme in de lidstaten;

H. overwegende dat de inkrimping van de ruimte voor het maatschappelijk middenveld in de Europese Unie en andere landen die aan het programma deelnemen van invloed is op de democratische participatie van maatschappelijke organisaties en op hun rol om checks-and-balances met betrekking tot de rechtsstaat te waarborgen; overwegende dat acties om de participatie van het maatschappelijk middenveld te ondersteunen en mogelijk te maken, met inbegrip van de participatie van organisaties aan de basis die over een lange staat van dienst en aanzienlijke ervaring beschikken, van het grootste belang zijn voor de verdediging van de democratie, de rechtsstaat en de mensenrechten in de lidstaten;

De beginfase van de uitvoering van het programma “Burgers, gelijkheid, rechten en waarden” 2021-2027: onderdeel 3 – betrokkenheid en participatie van de burgers

1. is er vast van overtuigd dat het programma “Burgers, gelijkheid, rechten en waarden” (het CERV-programma) een unieke bijdrage levert aan de versterking van de betrokkenheid en participatie van burgers vanuit het oogpunt van de grondrechten door een doeltreffende combinatie van waarden, dialoog met het maatschappelijk middenveld en burgerschap te bieden en tegelijkertijd gendergelijkheid en de bestrijding van discriminatie en geweld te bevorderen; is van mening dat het CERV-programma van essentieel belang is om de krimpende ruimte voor het maatschappelijk middenveld en de uitdagingen op het gebied van de rechtsstaat in heel Europa aan te pakken;

2. herinnert eraan dat de uitvoering van het CERV-programma zich nog in een vroeg stadium bevindt, aangezien de verordening tot vaststelling van het programma pas in 2021 is aangenomen; wijst erop dat om deze reden slechts enkele projecten in het kader van onderdeel 3 zijn voltooid en dat er weinig informatie van de begunstigden beschikbaar is om de resultaten nauwkeurig te kunnen beoordelen;

3. onderstreept dat het programma te kampen had met verschillende uitdagingen die de eerste fasen van de uitvoering hebben belemmerd, waaronder tal van externe factoren, zoals de COVID-19-pandemie en de Russische aanvalsoorlog tegen Oekraïne, en dat deze uitdagingen de rechten van burgers en hun deelname aan de democratie hebben verstoord en in gevaar hebben gebracht; merkt echter op dat de uitvoering vervolgens vaart heeft gekregen en inmiddels goed verloopt;

4. stelt bezorgd vast dat het gebruik en de invoering van nieuwe digitale instrumenten voor de uitvoering van EU-fondsen (bv. het eGrants-instrument) voor begunstigden een belangrijk probleem lijken te zijn wat de ontwikkeling van het programma betreft; betreurt dat complexe procedures ook een belemmering zijn geweest voor de deelname van kleinere organisaties die niet over de nodige tijd en middelen beschikken om de aanvraagprocedure te doorlopen; is van mening dat het ontwerp van deze instrumenten het programma beperkt in zijn vermogen om zich aan te passen aan nieuwe ontwikkelingen en veranderende behoeften; dringt erop aan de administratieve lasten weg te nemen en de aanvraag-, gunnings- en rapportageprocedures te vereenvoudigen;

5. onderstreept dat het voor de lidstaten niet verplicht is een nationaal contactpunt voor het CERV-programma op te zetten om aanvragers, belanghebbenden en begunstigden onbevooroordeeld advies, nuttige informatie en ondersteuning te bieden, met inbegrip van bijstand bij de aanvraagprocedure, en gemakkelijk te begrijpen informatie over de programmaresultaten te delen; betreurt echter dat in juni 2023 slechts 20 lidstaten een nationaal contactpunt hadden opgezet;

6. stelt ernstig bezorgd vast dat de huidige inflatiecijfers van invloed zijn op de lopende kosten voor begunstigden van het CERV-programma; betreurt dat begunstigden problemen ondervinden bij de uitvoering van hun geplande activiteiten, met name wat de eenheidskosten voor reis-, verblijfs- en dagvergoedingen betreft, en dat zij sommige van de oorspronkelijk geplande activiteiten wellicht zullen moeten terugschroeven om binnen de begroting te blijven;

Beleidsaanbevelingen voor de toekomst van het CERV-programma

7. verzoekt de Commissie de dialoog met het maatschappelijk middenveld op zodanige wijze te versterken dat een tweerichtingsproces tussen instellingen op alle niveaus en alle relevante belanghebbenden wordt ondersteund, en verzoekt tevens om, als onderdeel van de uitvoering van artikel 11 van Verordening (EU) 2021/692, de dialoog met het maatschappelijk middenveld te gebruiken als instrument om prioriteiten voor het tweejarig werkprogramma vast te stellen en de collectieve dimensie van burgerparticipatie verder te bevorderen als cruciale dimensie van democratie en de rechtsstaat; herinnert er in dit verband aan dat innovatieve acties ter ondersteuning van de dialoog met het maatschappelijk middenveld moeten worden bevorderd, onder meer met het oog op de bevordering van een cultuur van een op vertrouwen gebaseerd partnerschap met begunstigden; dringt met name aan op acties voor capaciteitsopbouw ter ondersteuning van de brede participatie van het maatschappelijk middenveld, met name door middel van koppelingen met andere financieringsregelingen in gedeeld beheer, zoals het instrument voor technische ondersteuning;

7. verzoekt de lidstaten die nog geen nationaal contactpunt hebben aangewezen dit zo snel mogelijk te doen, en verzoekt de Commissie om met het netwerk van nationale

contactpunten te blijven samenwerken door middel van vergaderingen, opleidingsactiviteiten en specifieke uitwisselingen, aangezien de organisatie daarvan tot dusver zeer succesvol is gebleken;

8. neemt kennis van de resultaten van de invoering van verschillende soorten mechanismen voor het opnieuw toekennen van subsidies in het kader van het CERV-programma, die tot dusver zeer bemoedigend zijn geweest; dringt aan op een kwalitatieve en kwantitatieve analyse van de verschillende oproepen tot het opnieuw toekennen van subsidies om het gebruik ervan in voorkomend geval uit te breiden tot de andere onderdelen van het CERV-programma, en met name tot onderdeel 3, teneinde ervoor te zorgen dat de EU-financiering terechtkomt bij maatschappelijke organisaties aan de basis die over een lange staat van dienst en aanzienlijke ervaring beschikken; dringt er bij de Commissie op aan de administratieve procedures en vereisten voor het opnieuw toekennen van subsidies verder te vereenvoudigen om organisaties die het opnieuw toekennen van subsidies aanvragen meer flexibiliteit te bieden ten aanzien van secundaire begunstigden, waarbij passende normen op het gebied van arbeid, gezondheidszorg en sociale bescherming worden gewaarborgd; is van mening dat de medefinancieringsvereisten kunnen worden herzien om de regels aan te passen aan de situatie van de begunstigde, teneinde een grotere verscheidenheid aan begunstigden en thematische gebieden te ondersteunen; beklemtoont dat een groter percentage van de subsidiebedragen van het CERV-programma betrekking moet hebben op financiering op het gebied van rechten, gelijkheid, waarden en burgerparticipatie, waarvoor andere financieringsbronnen zeer schaars zijn of ontbreken;

10. erkent dat uitwisselingen en de deelname aan activiteiten in het kader van het CERV-programma van cruciaal belang zijn voor het opbouwen van de capaciteit van maatschappelijke organisaties met het oog op burgerparticipatie en de bevordering van de waarden van de Unie in derde landen; beklemtoont dat actieve betrokkenheid en inzet ten aanzien van de Europese waarden niet beginnen bij een toetredingsovereenkomst maar het resultaat zijn van het langdurige werk van activisten en maatschappelijke organisaties om deze ideeën te bevorderen en lokale activisten in derde landen te ondersteunen; dringt er daarom op aan dat het CERV-programma de kosten dekt voor deelname van vertegenwoordigers van het maatschappelijk middenveld, ten minste die uit kandidaat-lidstaten en geassocieerde landen, ongeacht of hun land bij het CERV-programma betrokken is; benadrukt dat de uitdagingen in verband met de oorlog in Oekraïne moeten worden aangepakt door projecten met Oekraïense partners aan te moedigen door middel van activiteiten op het gebied van herdenking en democratische participatie;

11. dringt er bij de Commissie op aan de administratieve procedures voor vierjarige kaderpartnerschappen voor exploitatiesubsidies verder te vereenvoudigen, met name wat betreft de specifieke kenmerken van het gebruikte IT-instrument, dat geschikter lijkt voor de aard van actiesubsidies;

°

° °

12. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de Raad en de Commissie.